

Een geschiedenis:

Paus Innocentius III wijdde in 1207 Stephen Langton tot de nieuwe aartsbisschop van het Engelse Canterbury. De Engelse koning Jan zonder Land accepteerde deze wijding niet. Langton schreef vervolgens aan het Engelse volk: "als een rebellerende landsheer zijn trouw aan God terugtrekt, dan zijn de onderdanen ontslagen van de trouw die ze hem verschuldigd zijn."

3p 4 Licht deze geschiedenis toe door:

- met een verwijzing naar het citaat van Langton aan te tonen dat er sprake was van politieke continuïteit tussen de vroege en late middeleeuwen, en
- met een kenmerkend aspect een verklaring te geven voor de weigering van Jan zonder Land om de wijding van Langton te accepteren.

Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.

Een geschiedenis:

In 1302 klaagden Italiaanse kooplieden bij de hoogste rechtbank in Parijs over plaatselijke belastinginners die in sommige plattelandsstrekken in Frankrijk meer dan de gebruikelijke belasting eisten over het vervoer van laken uit Vlaanderen. Het gerechtshof vonniste dat de belastinginners genoeg moesten nemen met het oude bedrag.

Met deze geschiedenis kun je verschillende kenmerkende aspecten uit de late middeleeuwen illustreren.

2p 5 Toon dit aan voor **twee** kenmerkende aspecten.

Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.

Gebruik bron 2.

Het boek *Over beroemde vrouwen* past bij de tijd van de renaissance.

2p 6 Licht dit toe door:

- aan te tonen met een verwijzing naar de bron dat het motief van Boccaccio om over 'heidense vrouwen' te schrijven past bij het veranderende mensbeeld van de renaissance, en
- aan te geven dat de werkwijze van Boccaccio die van een humanist is.

Een geschiedenis:

In de Sint-Bavokerk in Haarlem deelden vanaf 1475 burgers, die hiervoor werden aangesteld door het stadsbestuur, wekelijks brood uit aan de armen van de stad. Als dank voor het ontvangen van brood moesten de armen bidden voor het zielenheil van de burgers die deze hulp betaalden. Deze geschiedenis toont aan dat in Haarlem in 1475:

- het stadsbestuur uitging van het idee van *bonum commune*, en
- een verandering had plaatsgevonden in de armenzorg.

- 2p 7 Toon aan dat beide beweringen juist zijn, telkens met een verwijzing naar deze geschiedenis.

Vroegmoderne tijd

De Portugese missionaris Diego del Santissimo Sacramento bezocht rond 1584 prehistorische rotstekeningen bij de Afrikaanse stad M'banza-Kongo. Hij schreef daarover: "Men denkt dat het Sint Thomas [een leerling van Jezus] was, die deze teksten in de steen achterliet."

- 2p 8 Leg uit dat Diego del Santissimo Sacramento de prehistorische Afrikaanse cultuur bekeek vanuit zijn eigen wereldbeeld.

Gebruik bron 3.

Je concludeert dat het conflict in de bron wordt veroorzaakt doordat veel regenten in de Republiek als uitgangspunt hebben dat:

- 1 ze de strijd tegen Spanje met handel kunnen financieren, en
- 2 particularisme moet worden nagestreefd.

- 3p 9 Licht de conclusies toe door:

- met bron voor **beide** uitgangspunten apart aan te tonen dat de handelswaar van koopman Bijland voor problemen zorgt, en
- zonder bron aan te geven waardoor in Amsterdam veel kooplieden juist met Antwerpen een goede handelsrelatie hebben.

Gebruik bron 4.

Stel: Je bestudeert de elite in de Republiek en je hebt twee onderzoeksonderwerpen:

- 1 Het benadrukken van status onder de rijke kooplieden.
- 2 Het dagelijks leven van rijke kooplieden.

Je concludeert dat je de bron **beter** bruikbaar vindt voor je eerste onderzoeksonderwerp en **minder** bruikbaar voor je tweede onderzoeksonderwerp.

- 4p 10 Leg beide conclusies uit met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 5.

De uitgangspunten van Leopold sluiten aan bij politieke ideeën van Locke en Montesquieu.

- 2p 11 Toon dit apart aan voor een idee van Locke **en** voor een idee van Montesquieu.